

Mühendislik Eğitimi Komisyonu Raporu-II

3.YÖK UYGULAMALARI

3.1.Güncel YÖK Uygulamaları

Yakın sürece baktığımız zaman, özellikle 2007 yılında Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'e yakınlığı ile ön plana çıkan Prof. Dr. Yusuf Ziya Özcan'ın YÖK Başkanı olmasıyla, YÖK uygulamaları yeni bir mecraya kaymıştır. Hemen 2008 yılı başında üniversitede türban tartışması gündeme oturmuş, ardından da "katsayı uygulamaları" ile ilgili çalışmalar başlamıştır. Meslek lisesi mezunlarının istedikleri herhangi bir lisans bölümünü puanları etkilenmeden tercih yapma olanağını sağlayan YÖK'ün bu uygulaması şimdilik Danıştay'ın kararıyla ertelenmiş gibi görünmektedir. Ancak YÖK Başkanı dava henüz Danıştay'da görüşülürken bir "B Planları"nın olduğunu zaten belirtmiştir.

YÖK'ün bir uygulaması da doğrudan TMMOB ve bağlı odaları ilgilendirmekteydi. Üniversitelere gönderilen bir yazı ile üniversite öğretim elemanlarının meslek odalarında yönetim veya denetim organlarında görev almalarını Anayasa'ya aykırı bir şekilde, üniversite yönetiminin iznine bağlama girişimleri TMMOB'nin girişimleri ile durdurulmuştur. Ancak süreç içinde bazı üniversitelerde, Oda yöneticisi öğretim üyelerinin görevlerinden, üniversite yönetimleri tarafından istifaya zorlandıkları ortaya çıkmıştır.

Üniversite öğretim üyelerinin üye oldukları meslek odalarında yönetimlerde yer almasının izine bağlanması, akademisyenleri örgütlerinden soğutmak ve meslek odalarıyla akademisyenlerin bağı koparmayı amaçlamaktadır.

YÖK ayrıca "Yükseköğretim Kurumlarında Danışma Kurulları

Kurulması Hakkında Yönetmelik Taslağı" görüş için üniversitelere göndermiştir. YÖK tarafından hazırlanan taslakta, yönetmeliğin amacı "Yükseköğretim Kurumlarında gerek akademik, gerek idari faaliyetler açısından, yüksek ve sürdürülebilir kalitede hizmetlerin sağlanabilmesinde daha rasyonel ve verimli sonuçlara ulaşabilmek için, yükseköğretim kurumları dışındaki paydaşların da katılacağı Danışma Kurullarının oluşturulması ve bunların ortak çalışma ilkelerini belirlemektir" biçiminde tariflenmiştir. Taslak metinde Danışma Kurulu üyeleri incelendiğinde, TMMOB'nin de adı olmasına karşın üniversitenin asli bileşenlerinin temsilcileri olan örgüt ya da sendikalar ile diğer meslek kuruluşlarının temsilcilerine yer verilmediği görülmektedir. Bu yönetmelikle özerk üniversite talebiyle uyuşmamaktadır.

3.2. Üniversite Çalışanlarının Özlük Hakları

1990lı yılların başlarına kadar araştırma görevlileri yüksek oranda 33/a maddesine göre istihdam edilmekteydi. Daha sonra araştırma görevlisi kadrolarına daha çok 50/d maddesine göre alım yapılmaya, hatta 33/a kadrosunda olan asistanlar da 50/d maddesine geçmeye özendirilmeye başlandı. Kişilerin doktora eğitimlerinin bitmesine yakın, bölüm başkanlıklarının, dekanlıkları ve rektörlüğün kendilerine uygun gördükleri kişileri tekrar atarken 33/a ile atayarak da çalışmanın devamlılığı sağlanıyordu. Ancak Prof. Dr. Yusuf Ziya Özcan'ın YÖK Başkanı olmasıyla beraber sürecin değişeceğinin ilk sinyallerini görülmeye başlandı. Nitekim YÖK Başkanı yaptığı ilk açıklamalarda araştırma görevlilerinin

durumlarının iyileştirileceğini, "burslu" kadrolarda istihdam edilmesi suretiyle maaşlarından kesilen sosyal güvenlik paylarına kavuşturularak maaşlarında iyileştirmeler yapılacağını müjdeledi(!). Kısa bir süre sonra da YÖK'ün 31 Temmuz 2008'de çıkardığı yönetmelikle üniversitelerin elinden araştırma görevlilerini 50/d kadrosunda, 33/a kadrosuna atama yetkisi alındı. Yönetmelikle üniversitelerin lisansüstü eğitimlerini başarıyla tamamlayan öğrencilerin 33/a madde uyarınca görevlendirmeleri uygulamasına da son verildi ve yeni kadro ilanı şartı getirildi.

Eğitim-Sen'in bu yönetmeliğin iptali için Danıştay'da açtığı dava 17 Nisan 2009'da Danıştay 8. Daire'nin uygulamayı durdurmasıyla sonuçlandı.

Bahsi geçen uygulamaya, araştırma görevlilerinin çalışma koşullarının ve emeklerinin karşılığının düşüklüğü eklenince aslında üniversitelerde bir kıyım yaşandığı gözlenmektedir. Bir çok üniversitede araştırma görevlisi kadroları oldukça erimiştir. Bölümler bu konuya çözüm olarak, başka üniversitelerde lisansüstü eğitim yapan araştırma görevlilerini Yükseköğretim Kanunu'nun 35. maddesine göre görevlendirmeleri suretiyle istihdam etmektedir. Ancak bu maddeyle başka bir üniversitede çalışan araştırma görevlileri doktora eğitimlerini tamamladıktan sonra asıl kadrolarının bulunduğu üniversitelere dönmekte, bu çözüm de üniversitelerin gerçek anlamda kendi kadrolarının yetiştirilmesine yardımcı olamamaktadır.

Üniversitede kadro sorunu sadece Araştırma Görevlilerinin iş güvencesiyle son bulmamaktadır. Doktorasını tamamlamış bir çok araştırma görevlisi uzun yıllar boyunca

Yardımcı Doçent kadroları beklemektedir. Aynı şekilde doçentlik sınavını veren akademisyenler de, üniversitelerdeki kadroları için uzun süreler bekleyebilmektedir.

Bütün bunlara tezat olarak özellikle yeni açılan taşra üniversitelerinde kadrolar adeta ihsan edilmektedir. Kendi üniversitelerinde yıllarca kadro bekleyen öğretim elemanlarına da, oluşmuş bütün düzenlerini bozup başka illerdeki üniversitelerdeki kadro olanaklarını "değerlendirmeleri" üst yönetimler tarafından tavsiye edilmektedir.

3.3.Unvan/Unvansızlık

1980'li yıllardan itibaren EMO çatısı altına bir mühendislik disiplini daha dahil oldu. Elektrik-Elektronik Mühendisliği bölümleri öğrenci almaya ve mezun vermeye başladı. Yeni bölümlerin yanı sıra, bazı elektrik veya elektronik haberleşme bölümleri de isimlerini "Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölümü" olarak değiştirdi. Neredeyse yeni açılan her vakıf üniversitesi de bir elektrik-elektronik mühendisliği programını gündemine aldı.

Neredeyse 30 yıldır mezun veren bu bölümlerden artık Elektrik-Elektronik mühendisi mezun edilmektedir. Birinci kısımda da açıklandığı üzere EMO'ya üye olacak öğrencilerin çok büyük bir kısmını bu bölümde okuyanlar oluşturmaktadır. İzmir özelinde üyelerimizin de %36'sını (1219 üye) elektrik-elektronik mühendisleri oluşturmaktadır. Bu sayı

yine İzmir özelinde üye olan toplam elektrik mühendisi ünvanlı üye sayımıza oldukça yakındır. (1.331)

Özellikle vakıf üniversitelerinin elektrik mühendisliği bölümleri laboratuvarlarını, maliyetleri nedeniyle kurmak istememeleri, bu üniversiteleri elektrik-elektronik mühendisliği bölümleri açarak cazibe yaratma çabalarına neden olmuştur. Sanayide ise çift ünvanlı mühendislerin hem elektrik hem de elektronik ile ilgili konularda yetkin olacağı görüşü ile sorumluluk verildiği gözlenmektedir. Halbuki bu bölümlerin bir çoğunda son sınıfta uzmanlaşma seçmeli programlar ile oluşturulmaktadır. Bir çok üniversitenin altyapısı göz önüne alındığında, elektrik-elektronik mühendisliği ünvanlı bir çok meslektaşımızın elektronik ağırlıklı bir eğitimden geçtiği tespit edilebilmektedir. Bu durum özellikle serbest müşavir mühendislik (SMM) alanının düzenlenmesinde, EMO SMM Hizmetleri Yönetmeliği'nin "SMM Belgesi ve SMMH Belgesi Verilmesi" başlıklı 9. maddesindeki; "EM'nin lisans diplomasında birden fazla unvan bulunması durumunda SMM belgesi unvanın belirlenmesi için EM'den transcript istenir." hükmü gereği yapılan transcript incelemelerinde EMO'yu ve üyesini defalarca karşı karşıya getirmiştir.

Çift ünvanlı meslektaşlarımızla ilgili son zamanlarda yaşanan bir sorun da kamu personeli olarak atanma esnasında yaşanmaktadır. Konuyla ilgili EMO'nun YÖK, üniversiteler ve Devlet Personel Başkanlığı nezdinde girişimleri ne yazık ki sonuçsuz kalmıştır.

Mühendislik unvanları ile ilgili bir diğer konu da YÖK'ün 2005 yılında aldığı bir kararla mühendislik/mimarlık fakültelerinden mezun olanların diplomalarında unvanların yer almayacağını belirtilmesiyle yaşanmıştır. Diplomalardan unvanların kaldırılması tartışması iki zeminde yürütülmektedir. Birincisi kararın hukuki geçerliliği

açısından 3458 sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun'un 3. maddesinde; "Madde 3.Birinci maddenin (a) ve (b) fıkralarında yazılı vesikaları haiz bulunanlara (Yüksek mühendis) veya (Yüksek mimar) ve (c) ve (d) fıkralarında yazılı vesikaları haiz bulunanlara da (Mühendis) veya (Mimar) unvanı verilir. Bu unvanlar diploma veya ruhsatnamelere de ders olunur."

Bu maddeye göre diplomalarda unvan bulunması gerekmektedir. Nitekim TMMOB Çevre Mühendisleri Odası İstanbul Şubesinden yapılan yazılı açıklamada, Oda tarafından İTÜ Rektörlüğü aleyhine açılan davada İstanbul 9. İdare Mahkemesi, İstanbul Teknik Üniversitesi Rektörlüğü'nün diplomalarda unvan kullanılmaması yönündeki uygulamasını iptal etti.

İstanbul 9. İdare Mahkemesi'nin verdiği kararda, husumetin davalı olan üniversiteye yöneltilemeyeceği, işlemin YÖK yazısına istinaden yapıldığı, bu yazı doğrultusunda üniversite tarafından tüm bölümlerden mezun olan öğrencilerin diplomalarına unvan yazılmadığı, bu doğrultuda üniversitenin, yaptığı işlemin hukuka uygun olduğunu savunduğu anlatılarak, 3458 sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun'un 3. maddesinin açık hükmü gereğince mühendis ve mimar unvanlarının diplomalarda kaydedileceğinin hüküm altına alındığı vurgulandı. Davalı olan üniversitenin bu yöndeki savunmasının yerinde görülmediği dile getirilen kararda, bir kanunun açık hükmünün idari bir kararla kaldırılmayacağına işaret edilerek, İTÜ'nün işleminin hukuka ve mevzuata uygun olmadığı vurgulandı. EMO 41. Dönem Yönetim Kurulu'da diplomalara unvan yazılması için benzer bir davanın açılmasına karar vermiş bulunmaktadır.

Tartışmanın ikinci bir boyutunu da AB-GATS süreçleri oluşturmaktadır. YÖK'ün aslında bu uygulamasıyla

EUR-ING (European Engineer) için gerekli koşullardan birini ortadan kaldırarak AB üyesi olma durumunda bütün mühendis ve mimarları korumasız bıraktığı belirtilmektedir. Bu sürecin yabancı mühendislere çalışma izni veren kanun tasarıları ve Mesleki Yeterlilik Kurumu Kanunu çalışmaları ile tamamlanması söz konusudur.

Bahsedilen YÖK uygulamaları, YÖK ile yargı arasında yaşanan gerilimler, YÖK'ün yapısını yeniden sorgulamayı, bu yapının neden kurulduğunu bir kez daha hatırlatmayı zorunlu kılmıştır. İktidara yakın isimlerin YÖK'ün yapısında etkin olmasıyla, uzun zamandır yapılmayan YÖK protestoları yeniden gündeme gelmiştir. YÖK'ün üye yapısındaki değişiklik aslında YÖK'de temel bir değişime yol açmamıştır. Askeri darbenin üniversiteleri susturmak, baskılamak için kurmuş olduğu bu yapı aslında 30 senedir aynı baskıcı, üniversitenin özerkliğini yok edici çizgide "görevini" yapmaktadır. Bu yapıya son zamanda eklenen gericilik, bize hatalı bir biçimde YÖK nostaljisi yaşatmamalı, YÖK'ü bütünüyle reddettiğimizi tekrar, yüksek sesle söyletmelidir.

4. EMO'da MESLEK İÇİ EĞİTİM

Elektrik Mühendisleri Odası Meslek İçi Sürekli Eğitim Merkezi'nin 2004 yılında kurulmasından bu yana meslek içi eğitimde önemli bir yol kaydetmiş ve tecrübe edinmiş durumdadır. Nisan 2009 itibarıyla gelinen noktada örgütümüzün birimlerinde 15 değişik konuda toplam 578 eğitim düzenlenmiş olup, bu eğitimlere toplam 12.228 üyemiz katılmıştır. Tekil olarak 9.111 üye eğitimlere katılmıştır.

Meslek alanları bizimki kadar hızlı gelişen ve dallanan disiplinlerde meslek içi eğitim en az akademik eğitim kadar önem taşımaktadır. Bu nedenle odamızın meslek içi eğitim çalışmalarına artan bir önem vermesi kaçınılmazdır.

Meslek içi eğitim odamızın meslek

alanlarımızın düzenlenmesi ve mesleki haklarımızın korunması sorumluluğunu yerine getirmesinde de büyük önem taşımaktadır. Bu sayede meslektaşlarımızın çalışmak istedikleri alanlarda güncel ve seviyeli bir eğitim sürecinden geçirerek, mesleğimizin daha doğru bir şekilde yapılması sağlanabilecektir. Bu noktada lisans eğitiminde elde edilen bilginin mesleğe başlangıç aşaması olduğu ve mesleğin çeşitli alanlarında çalışılabilmesi için gerekli deneyimin edinilmesi ya da gerekli eğitimlerin alınmasının zorunluğu unutulmamalıdır.

Özellikle meslek alanını düzenlemeye yönelik eğitimler açısından baktığımızda, eğitim sonrası verilen eğitimin algılanma düzeyini ölçmek amacıyla bir sınav yapmak ise kaçınılmaz görünmektedir, zira Odamızın bu eğitimi alan meslektaşlarına belli bir alanda çalışma yetkisi vereceği düşünüldüğünde alacağı sorumluluk nedeniyle, üyesinin eğitimde verilen bilgileri doğru bir şekilde aldığını denetlemek ve bu denetim sonucunda da çalışma yetkisini sağlamak zorundadır. Bu durum mesleğe yeni adım atacak üyelerimizin, mezun olduklarında herhangi bir alanda çalışmaması gibi bir zorluğu gündeme getirebilecektir. Bu mağduriyeti ortadan kaldırmak için bazı meslek içi eğitimler son sınıf öğrencilerine açılabilir.

5. TMMOB ve EMO'nun LİSANSÜSTÜ EĞİTİME BAKIŞI

02/12/2002 tarihinde resmi gazetede yayımlanan TMMOB Ana Yönetmeliği 49. Maddede "Oda kayıtlarında ve mesleği yapmada lisans eğitim esastır. Bir lisans diplomasıyla ancak TMMOB Genel Kurulunun onayladığı bir Odaya kaydolunabilir. Lisansüstü eğitim ile alınan unvan, ikinci bir lisans diploması olarak değerlendirilemez, buna bağlı olarak mesleki çalışma yapılamayacağı gibi ilgili Odaya da kayıt yapılamaz." ibaresi bulunmaktadır. Buradan da açıkça anlaşılacağı

gibi ilgili odaya üyelik sadece ve sadece lisans eğitime dayanmaktadır.

Bununla birlikte özellikle farklı mühendislik disiplinlerinden başvuru kabul eden Bilgisayar Mühendisliği ve Endüstri Mühendisliği gibi alanların bu yüksek lisans programlarının "intibak" programları olduğu ve zaten mühendislik eğitimi olarak gelmiş yüksek lisans adaylarına ek olarak bir sene kendi disiplininde lisans eğitimi verdikten sonra yüksek lisans programına almaktadır. Yani program salt yüksek lisans programı değil bir sene lisans eğitimini de içeren bir intibak programıdır.

İntibak programlarının temel amacı ise farklı disiplinlerden gelen adaylar ile mesleki konulara farklı bakış açısının getirilebilmesi ve bunun bazı programlarda bir ihtiyaç olarak görülmesidir. Bu tip disiplinler arası eğitimlerin mesleki alanlara farklı bakış açıları getirerek mesleğimizi zenginleştireceği noktasından hareketle TMMOB'nin ve dolayısıyla EMO'nun sadece lisans programlarını dikkate alan bakış açısının temel mesleki düzenlemeleri etkilemeyecek şekilde düzenlenmesini sağlayacak bir çalışmanın yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Lisansüstü eğitimin Odamızı ilgilendiren başka bir yönü de özellikle meslek alanı belirlenmesinde uygulanan transkriptte bulunan derslerin değerlendirilmesinde lisansüstünde alınan derslerin bir etkisi olmamaktadır. Bununla birlikte lisansüstü eğitim'in asıl amacının uzmanlaşma olduğu ve bu kapsamda alınan derslerin lisans seviyesindeki derslere göre çok daha nitelikli ve içeriğinin belli bir meslek alanına dönük olduğu gerçeği unutulmaktadır. Lisansüstü eğitimde alınan derslerin de Odamızda meslek alanının belirlenmesinde etkin olarak değerlendirilmesi hususu tartışılmalıdır.

**Şubemizin 28. Olağan Genel Kurulu'nda sunulan Eğitim Komisyonu Raporu'dur.*